

Slagader van Europa

De geschiedenis van de Rijn, de enige stroom die de Alpen met de Noordzee verbindt, is zo oud als de ontwikkeling van West-Europa. Nadat de Romeinen hun gezag in Gallië stevig hadden georganiseerd, maakten ze van deze natuurlijke hindernis de scheidingsgrens tussen dit deel van hun rijk en het onbekende Germanië. Sporen van hun nederzettingen vinden wij vandaag nog in talrijke stadjes en steden van Romeinse oorsprong langs deze rijksgrens. Hiervan is Keulen, dat in 20 vóór Christus werd gesticht, stellig de grootste. De naam van de stroom is nochtans niet afkomstig uit het Latijn of zelfs niet van Germaanse herkomst. Het staat vast dat de Kelten het woord "rên" gebruikten om deze stroom aan te duiden. De Latijnse benaming "Rhenus"

zou later hiervan afgeleid zijn. Dat de Rijn ook in de middeleeuwen een zeer belangrijke rol speelde, blijkt uit de zeer vele en stoere burchten die overal langs de oevers werden opgericht. Vooral in het gebied tussen Koblenz en Bingen blijven zij ieder jaar talloze toeristen aantrekken. In de loop van hun bestaan werden de meeste van deze vestingen herhaaldelijk belegerd, vervolgens verlaten en verwaarloosd en vervielen ze uiteindelijk tot grootse en legendarische ruïnes. Slechts de Marksburg nabij Braubach bleef van

sfeer van dit gedeelte van de stroom wordt bovendien nog verhoogd door uitgestrekte wijngaarden op de zonzovergoten flanken langs de Rijnvallei. Ten slotte hebben ook enkele van de indrukwekkende rotspartijen die de machtige Rijnvallei beheersen, hun eigen bewogen verleden. Zo inspireerde de Loreleirots, waar volgens de legende een waternimf door haar schoonheid en haar wonderlijk gezang de schippers tegen de klippen lokte, de Duitse dichter Heine tot het schrijven van zijn beroemd gedicht. Ondanks de sterke middeleeuwse inslag, doorweven met talloze prachtige legenden en mythen

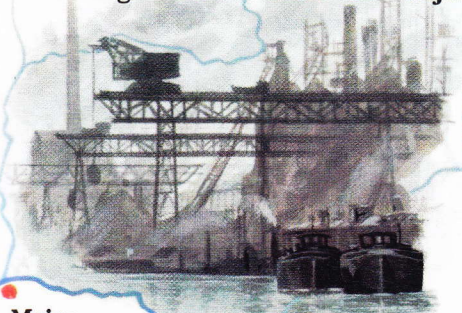

verwoestingen gevrijwaard en tot op vandaag in goede staat bewaard. Over elk van deze kastelen doen de meest wonderlijke, heldhaftige en geheimzinnige verhalen en sagen de ronde. De romantische

(zoals het Nibelungenlied dat ons de heldendaden van Siegfried verhaalt), komt het historische belang van de stroom ook gedurende de nieuwe tijden en nog meer in de 20e eeuw duidelijk tot uiting. Eeuwig twistappel tussen twee grote staten, voor Frankrijk een natuurlijke grens en voor Duitsland de industriële slagader, bleef de Rijn een zeer grote strategische functie vervullen. Bekend is bijvoorbeeld de rol die de brug van Remagen (tussen Bonn en Koblenz) speelde op het einde van de tweede wereldoorlog. Ze was de enige die het Duitse leger niet tijdig had kunnen opblazen om de Amerikaanse opmars in maart 1945 te stuiten. Ze stortte weliswaar tien dagen nadat

de Amerikanen ervan gebruik gemaakt hadden, in. Op de rechteroever hadden ze toen echter reeds een bruggehoofd opgeworpen, zodat ze verder konden oprukken naar de zegepraal. Het hoeft dan ook geen verwondering te wekken dat voor de Duitsers de Rijn in geschiedkundig opzicht bijna een begrip is

industriegebied van de Boven - Rijn

Mainz

Mannheim

gaarden, graangewassen, hop en tabak. Grote steden als Mulhouse, Colmar en Straatsburg in Frankrijk en Freiburg, Karlsruhe en Baden in Duitsland, liggen steeds op enige afstand van de stroom. Stroomafwaarts van de Elzas is de Rijn helemaal Duits en wordt hij rustiger. Hij beschrijft er brede meanders en zwelt aan door de aanvoer van het water van Neckar en Main. De akkers en de steden Mannheim en Mainz liggen er vlak bij de stroom. Deze steden kennen een zeer intens industrieel leven, steunend op de chemische nijverheid en de metaalindustrie. Ten westen van Wiesbaden breekt de stroom in een smalle gang doorheen het Rijnleisteinplateau. Rijn, Moezel en Lahn verdelen er het massief in vier ruwe blokken: Hunsrück, Eifel, Taunus en Westerwald. In de valleien, met Koblenz als knooppunt, teelt men fruitbomen en wijngaarden. Een-

Vandaag mogen we méér dan ooit de Rijn de slagader van Europa noemen. Al speelde hij ook gedurende de ganse geschiedenis van West-Europa een belangrijke strategische rol (ook tijdens Wereldoorlog II was hij de laatste barrière vóór de overwinning), toch zou zijn ware betekenis pas in de twintigste eeuw blijken. Heden immers werd hij de belangrijke uitweg van het Ruhrgebied, naar de zee.

len we uitvoeriger handelen in een volgend hoofdstuk. Bij de Nederlandse grens ten slotte, splitst de Rijn zich in verschillende brede armen die samen met de Maas een delta vormen. De opkomst van de Rotterdamse haven is nauw verbonden met de industriële ontwikkeling van het Ruhrgebied. Door het uitgesproken inter-

geworden. De rol die deze stroom doorheen de eeuwen speelde, straalt niet alleen uit de grootte steden of machtige burchten, maar werd ook langs zijn oevers gesymboliseerd in talrijke en trotse monumenten, zoals het Deutsche Eck op de samenvloeiing van Rijn en Moezel of het Germania-monument bij Rudesheim.

Volgen wij de loop van deze stroom doorheen de sterk gevarieerde reliëfvormen, dan ontdekken wij ook het geografisch en economisch belang ervan. Aanvankelijk is hij een gebergtestroom met sneeuwgletsjerregime tot Bazel. Op vele plaatsen ingedijkt wegens de hoge waterstand in de zomer, is hij nochtans moeilijk bevaarbaar tot Straatsburg. Langs de oevers treft men wouden en weiden aan en op de brede zonnige terrassen bloeien vooral wijn-

Karlsruhe

Zwarte Woud

Straatsburg

Schaffhausen

meer van Konstanz

Watervallen van de Rijn

maal voorbij Bonn spoelt de Rijn in de breder en breder wordende Keulse vlakte, waar het landbouwleven vervaagt door de geweldige nijverheidsontwikkeling. Aan weerszijden van de Ruhr, oostelijk van de Rijn, strekt zich immers het grootste steenkoolbekken van Europa uit. Over de reusachtige industrie die op dit bekken werd ingeplant, zul-

nationaal karakter van de Rijn dient deze haven immers Europese belangen. Daarom noemde men de recente uitbreiding van de Rotterdamse haven ook "Euro-poort".